

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS – 4101-001-01/2014
P/14/045

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/045 – Pomoc w usamodzielnianiu pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Stanisław Chrzanowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 89378 z dnia 9 maja 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Gdyni, 81-265 Gdynia, ul. Grabowo 2, zwany dalej Ośrodkiem lub MOPS .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mirosława Jezior - Dyrektor MOPS w Gdyni (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W ocenie NIK, Ośrodek prawidłowo realizował zadania powiatu gdyńskiego wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej¹, polegające na przyznawaniu pomocy pieniężnej dla osób opuszczających rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze, tj. na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie.

Pomoc udzielana była z zachowaniem wymogów formalnych wynikających z ustawy o pieczy zastępczej. Decyzje administracyjne dotyczące przyznawanej pomocy wydawane były zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego² (Kpa).

Sporządzanie indywidualnych programów usamodzielnienia (IPU) dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej oraz wskazywanie przez wychowanków pieczy zastępczej opiekuna usamodzielnienia następowało terminowo – zgodnie z art. 145 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Proces usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej nie był w pełni skuteczny. W kontrolowanym okresie 19 wychowanków przerwało proces usamodzielnienia. NIK zwraca również uwagę na problem znaczącego wymiaru bezrobocia dotyczącego wychowanków. Spośród objętej badaniami NIK grupy 46 wychowanków, którzy rozpoczęli proces usamodzielnienia w latach 2012 – 2013, nie kontynuowali nauki oraz dla których Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni był właściwym terytorialnie, dwudziestu (43,5%) zarejestrowało się w ewidencji osób bezrobotnych. Większość z nich została skreślona z ewidencji wskutek niestawienia się do urzędu pracy w wyznaczonym terminie, a tylko jedną osobę wykreślono ze względu na podjęcie przez nią pracy.

¹ Dz.U. z 2013 r., poz. 135 ze zm., zwana dalej ustawą o pieczy zastępczej

² Dz.U. z 2013 r., poz. 267

Miasto Gdynia nie dysponuje także wystarczającymi możliwościami dla zapewnienia usamodzielniającym się wychowankom odpowiednich warunków mieszkaniowych. Okres oczekiwania na otrzymanie lokalu z zasobów mieszkaniowych miasta wynosił około 2 lat.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. W badanym okresie, zakres działalności i organizację MOPS określał statut stanowiący załącznik do Uchwały Rady Miejskiej w Gdyni z dnia 30 sierpnia 2006 r. i kolejnej uchwały z dnia 29 lipca 2007 r. oraz regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do Zarządzenia 31/11 Dyrektora MOPS r. z dnia 29.12.2011 r. w sprawie powołania z dniem 1.01.2012 r. Zespołu ds. Pieczy Zastępczej, w związku z wejściem w życie ustawy o pieczy zastępczej. Powołanie ww. Zespołu skutkowało podziałem zadań i kompetencji pomiędzy powstałą komórką organizacyjną a funkcjonującym dotychczas Zespołem Wsparcia Dziecka i Rodziny. Zespół ds. Pieczy Zastępczej wspomagał na bieżąco wychowanków przebywających w pieczy zastępczej, natomiast Zespół ds. Wsparcia Dziecka i Rodziny koncentrował się na procesie ich usamodzielniania. Jednocześnie pracownicy MOPS w okresie kwiecień 2008 r. – grudzień 2013 r. realizowali zadania w ramach projektu „Rodzina Bliżej Siebie” dla osób, które opuszczały placówki opiekuńczo-wychowawcze lub rodziny zastępcze, mające trudności z usamodzielnieniem. Projekt ten był współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Realizacją zadań wynikających z projektu zajmował się wydzielony zespół pracowników MOPS kierowany przez koordynatora.

(dowód: akta kontroli str. 6-15, 74,75,135-165)

Ponadto MOPS w ramach dobrych praktyk utworzył od 2014 r. Zespół ds. Intensywnej Pracy Socjalnej z Rodziną, kontynuujący działania Projektu „Rodzina Bliżej Siebie”, który został zakończony w 2013 r. Wyróżnikiem dla tego rodzaju inicjatywy była duża intensywność oddziaływania (jeden pracownik prowadzi max. 8 wychowanków), i nie musiało być ono powiązane z faktem formalnego usamodzielnienia wychowanka, a w zależności od konkretnej sytuacji, mogło trwać do 3 lat. Ponadto w 2014 r. MOPS rozpoczął organizację placówki animacji środowiskowej. Placówka przeznaczona jest dla wychowanków w wieku od 14-15 roku życia, będących w fazie dojrzewania i koncentrować się będzie na przygotowaniu ich do wejścia w proces usamodzielniania.

(dowód: akta kontroli str. 76.)

Zmiany w organizacji pracy MOPS spowodowane wejściem w życie ustawy o pieczy zastępczej związane były ze wzrostem zatrudnienia w nowo powołanej komórce. Stan zatrudnienia w Zespole ds. Pieczy Zastępczej wzrósł z 13 osób (12,5 etatu) na początku 2012 r. do 18 osób na koniec 2013 r. (17,5 etatu) i 20 osób (19 etatów) na 30.06.2014 r. Liczba koordynatorów pieczy zastępczej wzrosła z 8 osób na pełnym etacie na początku 2012 r. do 11 osób na pełnym etacie na koniec 2013 r. i 12 osób na pełnym etacie na dzień 30.06.2014 r. Obsada kadrowa była wystarczająca dla realizacji zadań wynikających z ustawy o pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 6-15, 74,75,135-165)

2. W latach 2012-2013 podstawowym dokumentem strategicznym, w którym wskazane zostały główne kierunki działania dla MOPS była Gdynńska Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych obejmująca okres lat 2008 - 2013. Natomiast trzyletni program rozwoju pieczy zastępczej został przyjęty uchwałą tej Rady Miasta dopiero w dniu 28 maja 2014 r. Najwyższa Izba Kontroli nie podziela argumentacji Dyrektora Ośrodka zawartej w złożonych wyjaśnieniach, że opracowanie i wdrożenie *Gdynskiego Programu Wsparcia Dziecka i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2014-2016* powinno nastąpić dopiero po etapie wdrażania niezbędnych zmian wynikających z wejścia w życie ustawy o pieczy zastępczej oraz po upływie terminu aktualności wspomnianej Strategii. Program rozwoju

pieczy zastępczej powinien być realizowany już od dnia wejścia w życie ustawy o pieczy zastępczej.

Dodać przy tym należy, że we wspomnianych dokumentach nie zawarto wskaźników liczbowych, które określałyby docelowy stopień realizacji poszczególnych rodzajów działań, co wskazuje na ich formalny charakter. W programie rozwoju pieczy zastępczej MOPS został wskazany jako podmiot odpowiedzialny za realizację zadań wynikających z ustawy oraz koordynację działań w przedmiotowym zakresie, tj., poza MOPS, nie zostały wyznaczone przez Prezydenta Miasta Gdyni – Starostę Gdynińskiego, inne podmioty.

(dowód: akta kontroli str. 3, 45,46, 69,75)

Problematyka związana z realizacją przez Miasto Gdynia zadań wynikających z ustawy o pieczy zastępczej była omawiana na posiedzeniach Komisji Zdrowia, Opieki Społecznej i Rodziny Rady Miasta Gdyni w latach 2011-2013., tj. w dniach 23.11.2011 r., 16.05.2012 r., 20.03.2013 r. oraz 15.05.2013 r. Kwestie dotyczące pieczy zastępczej były jednym z wątków w omawianiu zagadnień z zakresu opieki społecznej.

(dowód: akta kontroli str. 358-365)

1. Realizacja zadań w zakresie usamodzielniania wychowanków, w tym wybór form pomocy.

Opis stanu
faktycznego

1. MOPS prowadził rozpoznanie potrzeb odnośnie liczby wychowanków rodzinnych form pieczy zastępczej przewidzianych do usamodzielnienia w oparciu o analizę bazy informacyjnej dotyczącej wychowanków: pieczy instytucjonalnej, pieczy rodzinnej, dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, informacji pozyskanych z innych PCPR, informacji pozyskanych bezpośrednio od wychowanków deklarujących rozpoczęcie procesu usamodzielnienia oraz informacji od rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych. Na podstawie ww. informacji liczby osób przewidzianych do usamodzielnienia wynosiły: w 2012 r. – 78 i w 2013 r. - 87.

(dowód: akta kontroli str. 73)

Informację na temat świadczonych usług, w tym możliwości korzystania ze świadczeń związanych z usamodzielnianiem MOPS udostępniał na stronie internetowej³, przekazywał zainteresowanym w drodze bezpośredniego indywidualnego kontaktu oraz formie spotkań edukacyjno-informacyjnych dla osób usamodzielnianych. Spotkania organizowano w roku poprzedzającym ukończenie 18 roku życia dla wychowanków przebywających w formach opieki zastępczej.

(dowód: akta kontroli str.74)

2. W latach 2012 – 2013, MOPS realizował pomoc dla osób opuszczających rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze w trzech formach wymienionych w art. 140 ustawy o pieczy zastępczej, tj. na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie. W 2012 r. pomocą objęto 26 usamodzielnianych wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą, w tym 14 osób, które opuściły rodziny zastępcze oraz 12 osób, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze. Odpowiednio w 2013 r. pomocą objęto 53 takich wychowanków, w tym 33 z rodzin zastępczych i 20 z placówek opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto 3 osoby skorzystały z pomocy w formie mieszkania chronionego z puli mieszkań będących w dyspozycji MOPS.

W latach 2012-2013 nie zostało objętych żadnymi formami pomocy łącznie 19 wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą, w tym 9 w 2012 r. i 10 w 2013 r., co stanowiło 11,5% ogółu usamodzielnianych. W efekcie działań interwencyjnych i wyjaśniających podjętych przez MOPS stwierdzono, iż w 9 przypadkach przyczyna nie została rozpoznana wskutek długotrwałej utraty kontaktu z wychowankiem (po opuszczeniu

³ http://www.mopsgdynia.pl/www/index.php?option=com_content&task=view&id=556&Itemid=54

pieczy zastępczej), w 5 przypadkach powodem był wyjazd wychowanka za granicę, w 4 wychowanek przebywał zbyt krótko w pieczy zastępczej, aby móc skorzystać z form pomocowych, a w 1 przypadku wychowanek wrócił pod opiekę jednego z rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 73-81)

3. MOPS w Gdyni zgłaszał zapotrzebowanie na planowane środki finansowe, w tym na pokrycie wydatków dotyczących realizacji zadań w latach 2012-2014, wynikających z ustawy o pieczy zastępczej w ramach limitów określonych przez Wydział Budżetu Urzędu Miasta Gdyni na dany rok budżetowy. Zarezerwowany w budżecie limit środków na ten cel wystarczał na pokrycie realnych potrzeb. W przypadku powstania nadwyżki środków nad wykonaniem wydatków była ona zwrócona do budżetu miasta.

(dowód: akta kontroli str. 74, 83-87, 88-134)

Na podstawie przepisów ustawy o pieczy zastępczej oraz ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁴ MOPS w roku 2012 przyznał łącznie 1.435 świadczeń, z tego 1.127 świadczeń dotyczyło pomocy dla wychowanków przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, a 308 świadczeń dotyczyło wychowanków przebywających w pieczy instytucjonalnej. Największą pozycję stanowiły świadczenia na kontynuowanie nauki w liczbie 1.079 świadczeń (75,2% ogółu). Odpowiednio w 2013 r. łączna liczba świadczeń wyniosła 1.507 (1.100 rodziny zastępcze i 407 pieczy instytucjonalnej), w tym na kontynuowanie nauki 1.138 (75,5%).

(dowód: akta kontroli str. 168-172, 173, 175, 186, 188, 193, 194, 201, 202)

W 2012 r. wydatki na usamodzielnienie zrealizowane na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wydatki realizowane na podstawie ustawy o pomocy społecznej wyniosły łącznie 938,8 tys. zł, w tym na kontynuowanie nauki 579,5 tys. zł (61,7%). Stanowiło to 20,1% wydatków ogółem poniesionych na pieczę zastępczą. W 2013 r. zrealizowane wydatki na usamodzielnienie wyniosły łącznie 902,1 tys. zł, tj. w tym na kontynuowanie nauki 607,8 tys. zł, co stanowiło 56,2 % wydatków ogółem na pieczę zastępczą.

(dowód: akta kontroli str. 221-277)

W 2012 r. zgodnie z przepisami ustawy o pieczy zastępczej MOPS udzielał świadczeń dla wychowanków, którzy zostali objęci procesem usamodzielnienia w związku z ukończeniem 18 roku życia po 1 stycznia 2012 r., lub ukończyli 18 rok życia przed 1 stycznia 2012 r., natomiast proces usamodzielnienia rozpoczęły po 1 stycznia 2012 r. Dla tej kategorii wychowanków MOPS udzielił 123 świadczeń w łącznej wysokości 71,2 tys. zł przeznaczonych dla 26 wychowanków, w tym 118 świadczeń dla 25 wychowanków dotyczyło udzielenia pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki w wysokości 56,8 tys. zł. W 2013 r. MOPS dla 53 wychowanków udzielił 439 świadczeń w łącznej wysokości 251,7 tys. zł., w tym w formie pomocy na kontynuowanie nauki 347 świadczeń dla 46 wychowanków w wysokości 169,3 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 211-217)

W badanym okresie MOPS zrealizował dotację celową z budżetu państwa otrzymaną w 2012 r. w kwocie 14,7 tys. zł na dofinansowanie pomocy na kontynuowanie nauki dla osób usamodzielnianych, o których mowa w art. 240 ust. 3 ustawy o pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 210)

Ewidencja księgowa wydatków prowadzona była przez MOPS w podziale na świadczenia dla rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych w szczególności wydatków rodzajowych w podziale na poszczególne paragrafy klasyfikacji budżetowej.

(dowód: akta kontroli str. 221-277)

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.

4. Półroczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za lata 2012-2013, w tym zadań dotyczących realizacji pomocy w usamodzielnianiu pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, zgodnie z § 3 rozporządzenia MPiPS z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej⁵ były terminowo przekazywane do Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego, tj. do końca lipca oraz do końca stycznia.

W MOPS w Gdyni w latach 2012-2014 nie przeprowadzano kontroli w zakresie systemu pieczy zastępczej.

(dowód: akta kontroli str. 76, 184,192,198,209)

5. Zaspokajanie potrzeb lokalowych usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej w drodze przydziału lokali mieszkalnych, stanowiących mieszkaniowy zasób Miasta Gdyni podlegało kryteriom określonym w uchwałach Rady Miasta. Wnioski w tych sprawach rozpatrywane były przez Społeczną Komisję Mieszkaniową Urzędu Miasta Gdyni. Z informacji udzielonej przez Wydział Spraw Społecznych ww. urzędu w latach 2011 – 2013 z wnioskiem o przydział lokalu zwróciło się 36 wychowanków pieczy zastępczej, z których 25 zawarło umowy najmu. W danych uwzględnione zostały umowy na przydział lokalu w mieszkaniach chronionych, które znajdowały się w gestii MOPS.

(dowód: akta kontroli str. 76, 166,167,370)

MOPS w Gdyni dysponował dwoma chronionymi lokalami mieszkalnym, w których przebywało 8 osób w 2012 r., 6 osób w 2013 r. i 7 osób na koniec I półrocza w 2014 r. Do dnia zakończenia kontroli NIK, dwóm osobom, których kontrakt wygasł w sierpniu 2014 r. MOPS wypowiedział umowy najmu z dniem 31.12.2013 r., z powodu niewywiązywania się z zawartych zobowiązań. Wskutek wstrzymania postępowania w sprawie rozwiązania umowy najmu przez Urząd Miasta Gdynia – Wydział Spraw Społecznych osoby te przebywały w mieszkaniu chronionym nadal. W drugim mieszkaniu przebywało 5 osób na koniec I półrocza 2014 r. (w tym 2 osoby niepełnosprawne poruszające się na wózkach inwalidzkich). Dwie z tych osób były w trakcie oczekiwania na nowe umowy najmu, w związku z upływem terminu umów dotychczasowych.

(dowód: akta kontroli str. 213, 218-220,433,436,439,445,453,455)

W zakresie udzielania pomocy w uzyskaniu zatrudnienia MOPS podejmował współpracę z PUP i OHP informował o organizowanych cyklicznie targach pracy, organizował spotkania z doradcami zawodowymi. W ramach realizacji Projektu „Rodzina bliżej siebie”, współfinansowanego ze środków EFS, który zakończył się w grudniu 2013 r., prowadzone były szkolenia i kursy mogące pośrednio poprawić sytuację osób korzystających z tej formy pomocy.

(dowód: akta kontroli str.368,371)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Udzielanie pomocy na usamodzielnienie oraz jej skuteczność.

Opis stanu
faktycznego

1. MOPS nie określił wewnętrznych zasad i kryteriów regulujących przyznawanie świadczeń dla osób usamodzielniających się, opierając działania w tym zakresie na regulacjach

⁵ Dz. U. z 2012 r., poz. 1371

zawartych w zapisach ustawy o pieczy zastępczej. W MOPS opracowano własny wzór programów usamodzielnienia. Program zawierał zadania przewidziane do realizacji, sposób i formy ich realizacji, osoby odpowiedzialne, w tym osobę opiekuna.

(dowód: akta kontroli str. 458-474)

Badaniami szczegółowymi objęto dokumentację 116 świadczeń przyznanych w okresie 2012-2013 oraz decyzji wydanych dla 57 wychowanków objętych procesem usamodzielnienia w latach 2012-2013, z tego 61 świadczeń dotyczyło pomocy na kontynuowanie nauki, 26 na pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych (wynajem mieszkania), 16 na zagospodarowanie, 9 na usamodzielnienie oraz 4 dotyczyły przyznania miejsca w lokalu chronionym. Stwierdzono, że pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie przyznawana była w wysokościach przewidzianych w ustawie o pieczy zastępczej. Przed złożeniem wniosku o pomoc wychowankowie posiadali zatwierdzony Indywidualny Program Usamodzielnienia wraz ze wskazaniem opiekuna usamodzielnienia. IPU były terminowo opracowywane, zgodnie z art. 145 ust. 4 ustawy o pieczy zastępczej, a także zawierały wymagane informacje, o których mowa w art. 145 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pieczy zastępczej. Decyzja o przyznaniu pomocy była podejmowana na wniosek osoby usamodzielnianej.

(dowód: akta kontroli str. 76)

Przyjmowane do rozpatrzenia wnioski o przyznanie pomocy spełniały warunki pod względem formalnym. W badanej próbie nie stwierdzono wniosków nie spełniających tych warunków. Wydawanie decyzji administracyjnych odbywało się zgodnie z wymogami określonymi w Kpa oraz ustawie o pieczy zastępczej. Do wniosków dołączone były wszystkie wymagane dokumenty: zaświadczenia ze szkół, wyliczenia okresu przebywania wychowanka w pieczy zastępczej na podstawie zaświadczeń i dokumentacji z placówek oraz postanowień sądu rodzinnego, a także zaświadczenia o wysokości otrzymywanych świadczeń z tytułu renty rodzinnej. W zbadanej próbie przestrzegano wymaganego dla uzyskania pomocy okresu pobytu w pieczy zastępczej oraz prawidłowo wyliczano dochód przypadający na jedną osobę.

Zachowane zostały terminy określone w Kpa. Rozpatrywanie wniosków od daty przyjęcia do wydania decyzji na ogół nie przekraczało terminów 30 dniowych, poza 5 przypadkami (2 przypadki ponad 1 m-c, 2 ponad 2 m-ce oraz 1 ponad 3 m-ce). Powody przedłużania rozpatrywania wniosków były losowe i niezależne od MOPS. Nie stwierdzono przypadków zaskarżania wydanych decyzji w sprawie przyznania świadczeń. Negatywnie rozpatrzono 1 wniosek, który dotyczył wychowanka, który opuścił pieczę zastępczą przed ukończeniem 18 roku życia. Wydane decyzje administracyjne zawierały między innymi podstawę prawną udzielonej pomocy wraz z jej uzasadnieniem oraz informacje dotyczące zobowiązania wychowanka do prawidłowego dysponowania otrzymaną pomocą.

(dowód: akta kontroli str. 408-457)

2. W ankietach dotyczących usamodzielnienia⁶ pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej nie zgłosili krytycznych uwag co do współpracy przy opracowaniu IPU, i poza jednym przypadkiem wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej, do współpracy z opiekunem. Efekty usamodzielniania były oceniane pozytywnie lub bez krytycznych uwag. Jako kwestie sprawiające najwięcej problemów w procesie usamodzielniania ankietowani wymienili:

- ✓ problemy mieszkaniowe, np. forma dofinansowania na usamodzielnienie nie przewiduje kwoty na uiszczenie kaucji przy wynajmie mieszkania, co jest powszechnym wymogiem na rynku tego typu usług. Rozwiązania obecne nie uwzględniają tego aspektu realnych uwarunkowań;

⁶ Do dnia 30 czerwca 2014 r. odpowiedzi udzieliło 19 (z 31 ankietowanych) wychowanków pieczy zastępczej i 8 (z 14 ankietowanych) opiekunów usamodzielnienia.

- ✓ problemy ze znalezieniem pracy lub z utrzymaniem się w miejscu pracy (brak ofert stałej pracy);
- ✓ mentalne przestawienie się na ponoszenie odpowiedzialności za własne wybory życiowe.

Jako najkorzystniejszą formę wsparcia w procesie usamodzielniania najwięcej osób wskazywało pomoc finansową na kontynuację nauki, dofinansowanie do uzyskania odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz środki na zagospodarowanie. Na pytanie, czy proces usamodzielniania w wystarczającym stopniu przygotował do podjęcia samodzielnego życia odpowiedzi na „tak” udzieliło 10 ankietowanych, a 8 odpowiedziało „nie”.

Opiekunowie nie zgłosili uwag do trybu opracowywania IPU i współpracy z wychowankami. Wskazali, iż pewnym problemem jest płynność terminów dla wizyt wychowanków wyznaczonych na spotkania z opiekunami w MOPS. Grafik taki powinien obowiązywać na dany okres i powinien być sporządzany z wyprzedzeniem. Potwierdzili, że najbardziej efektywną formą pomocy w procesie usamodzielniania jest pomoc w finansowaniu potrzeb życiowych wychowanków, jak też dostrzegli potrzebę pomocy w formie kursów, które dają konkretne uprawnienia (jak np. kurs prawa jazdy). Podobnie jak w przypadku postulatu podniesionego przez wychowanków, opiekunowie wskazali na zbyt małą dostępność mieszkań komunalnych.

(dowód: akta kontroli str. 287-357, 458-497)

MOPS nie monitoruje losów byłych wychowanków, w celu oceny skuteczności prowadzonego procesu usamodzielniania, natomiast Ośrodek dysponuje danymi, który z wychowanków korzysta z pomocy społecznej. MOPS dokona oceny efektów procesu usamodzielniania po upływie dwóch lat od zakończenia tego procesu dla poszczególnego wychowanka.

(dowód: akta kontroli str. 371)

MOPS w 2012 r. uczestniczył w przeprowadzeniu badania ewaluacyjno-diagnostycznego pn. „Sytuacja psychospołeczna i materialna usamodzielnionych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych”, które realizowała Gdańska Pracownia Realizacji Badań Socjologicznych. Wnioski i rekomendacje zostały zawarte w raporcie opublikowanym w październiku 2012 r.

(dowód: akta kontroli str.373-381)

3. Z informacji uzyskanej w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gdyni (dalej PUP), sporządzonej wg stanu na koniec I półrocza 2014 r. wynika, że spośród wybranej grupy 46 wychowanków, którzy rozpoczęli proces usamodzielniania w latach 2012 – 2013, nie kontynuowali nauki oraz dla których Powiatowy Urząd Pracy w Gdyni był właściwym terytorialnie, z 22 którzy osiągnęli pełnoletność w 2012 r., 9 wychowanków nie rejestrowało się w ewidencji osób bezrobotnych lub poszukujących pracy. Tylko jeden z wychowanków został wykreślony z rejestru, gdyż podjął pracę (w 2014r.). Pozostałych 10 nie figurowało w rejestrze, natomiast byli rejestrowani w różnych datach okresu 2012-2013 i byli wykreśleni za niestawiennictwo. W ewidencji PUP nadal pozostawało 2 wychowanków. Odpowiednio spośród 24 wychowanków, którzy osiągnęli pełnoletność w 2013 r., 15 wychowanków nie rejestrowało się w ewidencji, 6 wychowanków na koniec czerwca 2014 r. nie figurowało w rejestrze, natomiast było zarejestrowanych w różnych datach okresu 2013-2014 (I półrocze), lecz zostali skreśleni za niestawiennictwo. W rejestrze pozostawało nadal 3 wychowanków.

(dowód: akta kontroli str. 278-286)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, z uwagi na niestwierdzenie nieprawidłowości nie formułuje wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania zawartych w nim uwag.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 1 sierpnia 2014 r.

Kontroler

Stanisław Chrzanowski
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

Dyrektor
Jacek Szczerbiński